

**МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО
НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ
ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ)
ОСВІТИ**

Тетяна Герлянд,
доктор пед. наук, с.н.с.,
завідувач лабораторії технологій професійного навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-7991-0431>

Дмитро Гоменюк,
канд. пед. наук, старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0001-9315-7581>

Анотація. В Україні активно впроваджуються елементи дуальної форми навчання та вибудовується національна система дуальної освіти. Визначені елементи дуальної форми навчання у межах професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Описані загрози, пов'язані з реалізацією впровадження елементів дуальної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: професійна освіта, дуальна освіта, кваліфікований робітник, дуальна форма навчання, заклад професійної (професійно-технічної) освіти.

**OPPORTUNITIES FOR THE IMPLEMENTATION OF PROFESSIONAL
TRAINING THROUGH THE INTRODUCTION OF ELEMENTS OF DUAL
EDUCATION IN INSTITUTIONS OF PROFESSIONAL (VOCATIONAL)
EDUCATION**

Tetiana Herliand,
Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher,
Head of the laboratory of Vocational Training Technologies,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine

Dmytro Homeniuk,
Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher of the
laboratory of Vocational Training Technologies,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine

Abstract. In Ukraine, elements of the dual form of education are being actively implemented and a national system of dual education is being built. The elements of the dual form of education within the professional training of future skilled workers are determined.

Threats related to the implementation of elements of the dual form of education in professional (vocational) education institutions are described.

Key words: vocational education, dual education, skilled worker, dual form of education, institution of professional (vocational) education.

Економічна ситуація, що склалася в Україні, спричинила масовий від'їзд української молоді до інших країн світу задля отримання ґрунтовної освіти та можливості для гідного працевлаштування. Поєднавши це з демографічними проблемами України, маємо на виході різке зменшення учнівського контингенту в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі: ЗП(ПТ)О). Означене вимагає швидкого реагування, тобто поповнення ринку праці кваліфікованими робітниками.

Наявні проблеми з фінансуванням і застаріла матеріально-технічна база більшості ЗП(ПТ)О вповільнюють оновлення та модернізацію системи П(ПТ)О. Стереотипи, які склалися впродовж багатьох років у пострадянському суспільстві щодо ставлення до ЗП(ПТ)О, зумовлюють низьку престижність робітничих професій. Існує суттєвий розрив між теоретичним і виробничим навчанням у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О. До цього треба додати ще й необхідність своєчасного оновлення змісту професійної освіти і навчання, періодичного стажування педагогічних працівників ЗП(ПТ)О на сучасних виробництвах, модернізації технологічного парку ЗП(ПТ)О тощо.

До елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників, відносять:

- подолання розриву між теорією й практикою в освітньому процесі;
- удосконалення матеріально-технічної бази ЗП(ПТ)О;
- свідомий вибір учнями майбутньої професії;
- скорочення безробіття серед молоді;
- підвищення конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О;
- використання дистанційного професійного навчання під час теоретичної підготовки;
- упровадження в освітній процес інноваційних освітніх технологій, методів та прийомів (кейси, ділові ігри, проекти тощо) (Герлянд та ін., 2019).

Серед загроз, що пов'язані з реалізацією впровадження елементів дуальної форми навчання, виокремлюють:

- скорочення обсягу учнівського контингенту в ЗП(ПТ)О;
- зникнення підготовки за певними професіями у зв'язку з економічною нестабільністю та відсутністю замовлень роботодавців на робітників цих професій;
- відмова підприємств фінансувати професійну підготовку робітничих кадрів;
- зменшення державного фінансування системи ЗП(ПТ)О України;
- низький рівень зацікавленості підприємств у співпраці з ЗП(ПТ)О щодо дуальної форми навчання;

– поступове зменшення часу на загальноосвітню підготовку (Кулалаєва, & Гоменюк, 2020).

Підкреслимо, що в Україні на сьогодні активно відбувається активне впровадження елементів дуальної форми навчання та вибудовується власна система дуальної освіти (Kulalaieva, & Leu, 2019; Радкевич та ін., 2020). Це сприяє: створенню реальних виробничих ситуацій; співпраці учнів з досвідченими наставниками з підприємств; прояву учнями самостійності та ініціативності на робочому місці; долученню учнів до професійної культури та усвідомленню ними професійної ідентичності; можливості поповнення кадрового складу підприємств молодими робітниками відповідної кваліфікації тощо.

Список використаних джерел:

Герлянд, Т. М., Дрозіч, І. А., Кулалаєва, Н. В., Романова, Г. М., & Шимановський М. М. (2019). Організація дуальної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: практ. посіб. Житомир: «Полісся».

Кулалаєва, Н. В., & Гоменюк, Д. В. (2020). Technology of social partnership development in vocational education in conditions of dual education. *Professional pedagogics*, 1 (20), 146-150. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.20.146-150>.

Радкевич, В., Пуховська, Л., Бородієнко, О., Радкевич, О., Базелюк, Н., Корчинська, Н., Леу, С., & Артемчук, В. (2018). Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія. Київ: ПІТО НАПН України.

Kulalaieva, N., & Leu, S. (2019). Work-based learning involving the dual education elements. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*, 18, 162-168.

Recommendation of the European parliament and of the council of 18 June 2009 on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (Text with EEA relevance) (2009/C 155/01), URL:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f9077064-09cd-49fa-aea6-b5cdef5c78b9>

Dr. Guellali, Ch., Sabbagh, H., Achenbach, M., & Dr. Biebeler, H. (2017). Qualitätssicherung der betrieblichen Ausbildung im dualen System in Deutschland. In Ein Überblick für Praktiker/-innen und Berufsbildungsfachleute. Herausgeber: Bundesinstitut für Berufsbildung, Bonn. (2017). URL: <https://www.bibb.de/dienst/veroeffentlichungen/de/publication/download/8455>